

Fundusze Europejskie

Polityki horyzontalne w projektach dofinansowanych z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027.

Działanie 5.6. Adaptacyjność pracowników i pracodawców.

Gdańsk, 3 czerwca 2025 r.

Fundusze Europejskie
dla Pomorza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Wsparcie wyłącznie dla projektów, w których przestrzegane są zasady horyzontalne

- Zasada równości szans i niedyskryminacji,
w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami,
- Zasada równości kobiet i mężczyzn,
- Zasada zrównoważonego rozwoju, w tym zasada DNSH

oraz

- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP),
- Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych (KPON).

Wytyczne równościowe (1/2)

Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027

- Załącznik nr 1
Standard Minimum,
czyli równość kobiet i mężczyzn
- Załącznik nr 2
Standardy dostępności dla polityki spójności 2021-2027,
czyli dostępność dla osób z niepełnosprawnościami.

Wytyczne równościowe (2/2)

Załącznik nr 3

Procedura służąca do włączania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (KPON) do praktyki wdrażania programów

Załącznik nr 4

Procedura służąca do włączania postanowień Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP) do praktyki wdrażania programów

Uwaga - załączniki nr 3 i 4 obowiązują od 19.03.2025 r.

**Zasada równości szans i niedyskryminacji,
w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami**

Konstytucyjne gwarancje równości

Art. 32. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

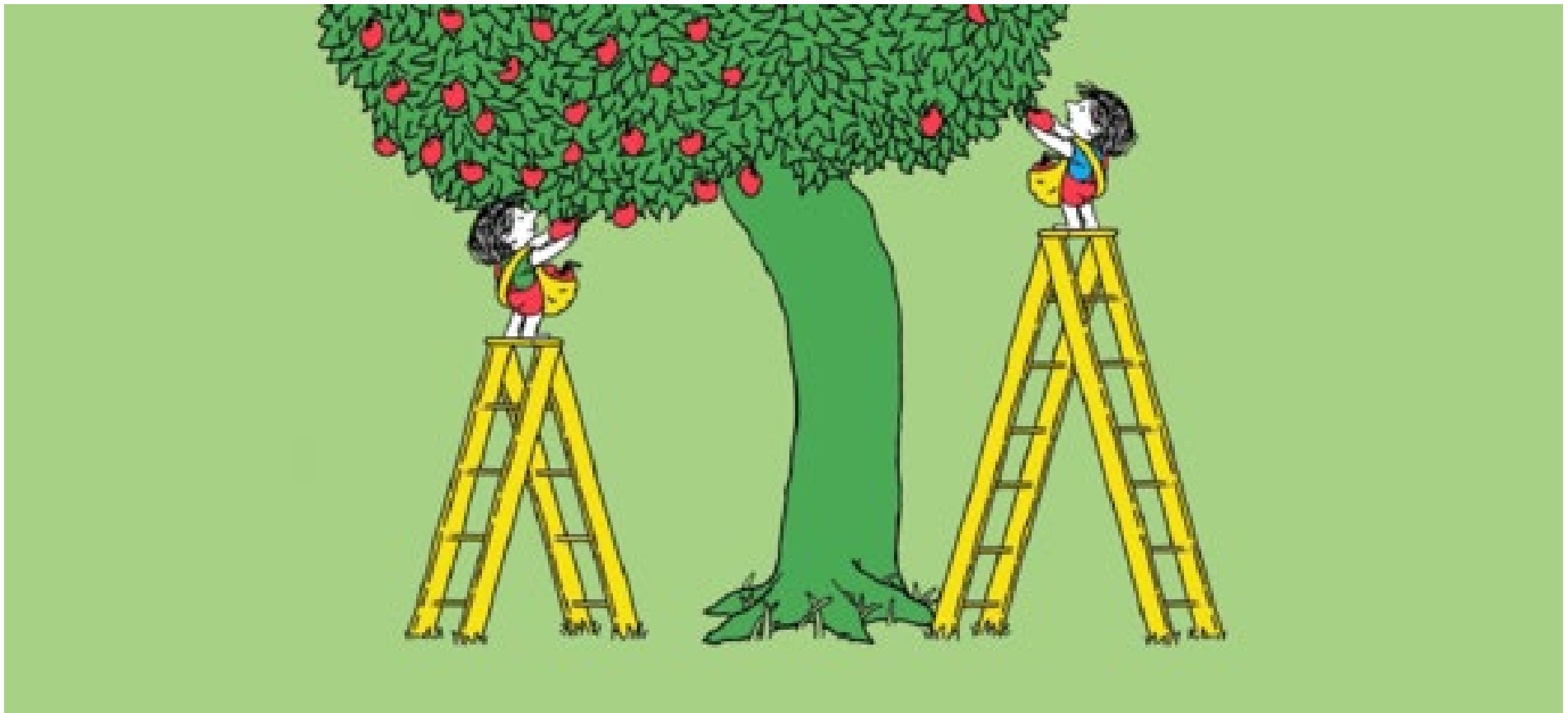
- Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają **prawo do równego traktowania przez władze publiczne.**
- Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.

Nie jesteśmy tacy sami – różne źródła różnorodności, ale jeden cel

Zwalczanie dyskryminacji rozumianej jako nieuprawnione wykluczenie, różnicowanie lub ograniczanie w ramach podejmowanych działań projektowych jakichkolwiek osób ze względu na takie przesłanki jak:

- płeć,
- rasę lub pochodzenie etniczne,
- religię lub światopogląd,
- niepełnosprawność,
- wiek,
- orientację seksualną.

Równe szanse

Każdy mile widziany

Założenie, że do projektu ogólnodostępnego
nie zgłoszą się osoby z niepełnosprawnościami
lub zgłoszą się osoby
wyłącznie z określonymi rodzajami niepełnosprawności
– jest **dyskryminacją**.

Dostępność jako kluczowy element zapewnienia równych szans i pełnego uczestnictwa w życiu

- Usługi i zasoby dostępne dla wszystkich użytkowników projektu.
- Dostępności wszystkich **elementów projektu (produktów i usług)**, które nie zostaną uznane za neutralne dla wszystkich ich użytkowników/ użytkowników.
- W przypadku wskazania we wniosku neutralnego produktu lub usługi, wnioskodawca musi ten fakt uzasadnić. Ostateczna decyzja o uznaniu danego produktu (lub usługi) za neutralny należy do ION, która dokonuje oceny wniosku o dofinansowanie projektu.

Standardy dostępności

– załącznik nr 2 do Wytycznych równościowych

Standardy:

- **informacyjno-promocyjny,**
- **szkoleniowy (szkolenia, kursy, warsztaty, doradztwo),**
- **cyfrowy,**
- **architektoniczny,**
- **transportowy.**

Uniwersalne projektowanie

– doktryna projektowa, która patrzy na człowieka

Projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania.

„Uniwersalne projektowanie” nie wyklucza pomocy technicznych dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

Mechanizm racjonalnych usprawnień

W projektach, w których pojawiły się **nieprzewidziane na etapie planowania** wydatki związane z zapewnieniem dostępności uczestnikowi/uczestniczce (lub członkowi/członkini personelu) projektu, jest możliwe zastosowanie MRU.

Beneficjent korzysta w pierwszej kolejności z przesunięcia środków w budżecie projektu lub z powstałych oszczędności.

W przypadku braku możliwości pokrycia wydatków związanych z MRU z bieżącego budżetu projektu, Instytucja Zarządzająca może umożliwić zwiększenie wartości projektu o niezbędne koszty MRU – **do 15 tys. zł** na danego uczestnika projektu.

Uniwersalne projektowanie

- racjonalne usprawnienia

Uniwersalne projektowanie – **etap planowania**

- dotyczy otoczenia oraz wszystkich korzystających z projektu

Racjonalne usprawnienia – **etap realizacji**

- dotyczy osób z niepełnosprawnościami

Przykładowy katalog racjonalnych usprawnień

- koszt specjalistycznego transportu na miejsce realizacji wsparcia;
- dostosowanie infrastruktury komputerowej (zakup/wypożyczenie drukarek, materiałów w alfabecie Braille'a, programów powiększających, mówiących);
- dostosowanie akustyczne (zakup pętli indukcyjnej, systemów FM);
- asystent tłumaczący na język łąawy;
- asystent osoby z niepełnosprawnością;
- tłumacz języka migowego.

Jak ustawodawstwo krajowe wspiera dostępność

- ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1440)
 - załącznik, tzw. WCAG 2.1, czyli **Wytyczne dla dostępności treści internetowych 2.1 stosowane do stron internetowych i aplikacji mobilnych w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych**
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r., poz. 1411)
- ustawa z dnia 26 kwietnia 2024 r. o zapewnieniu spełniania wymagań dostępności niektórych produktów i usług (Dz. U. poz. 731)
 - **wejście w życie 28.06.2025 r.**

Wytyczne PFRON - Jak zapewnić dostępność produktów i usług

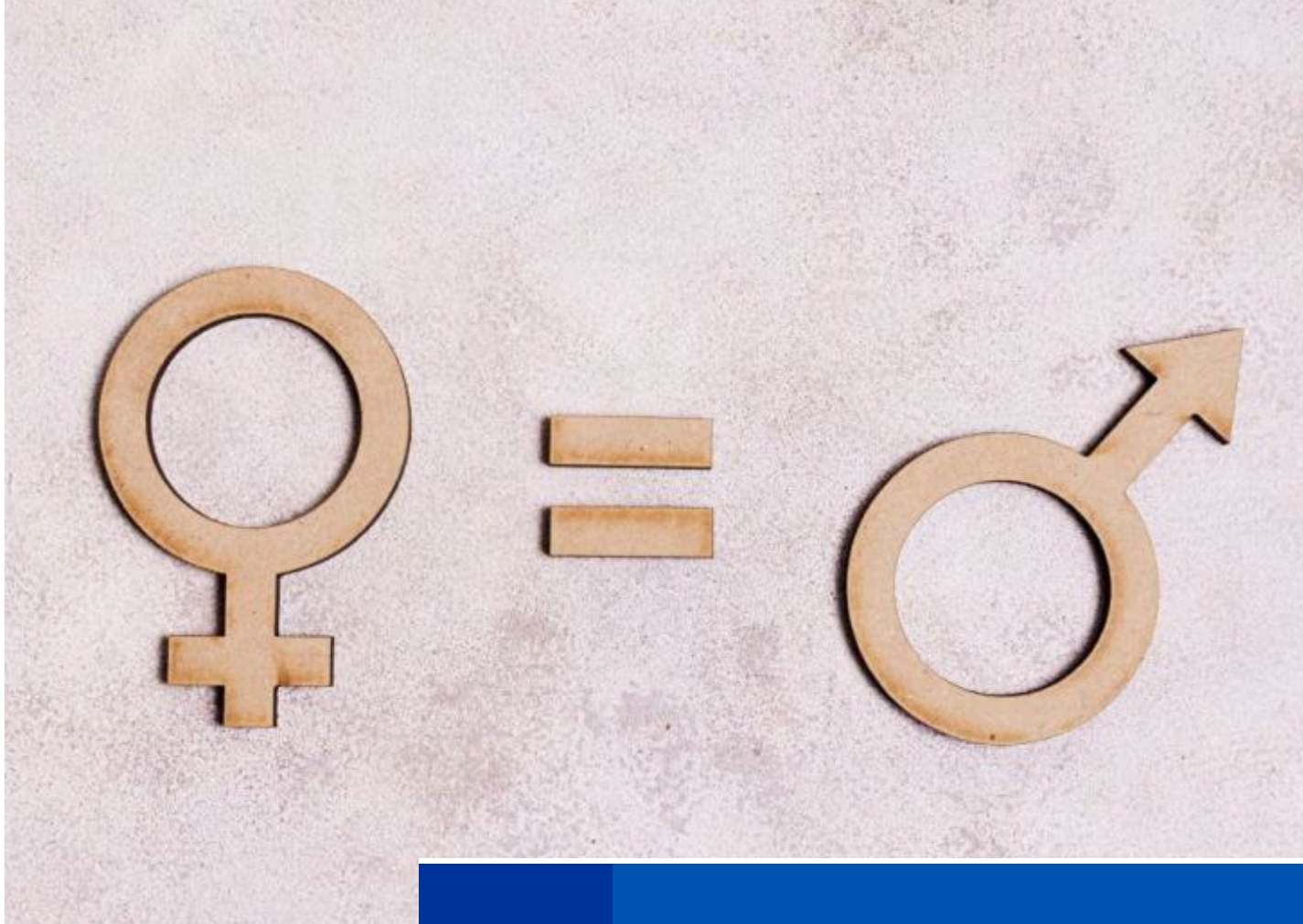
Kim jest osoba ze szczególnymi potrzebami? (1/2)

Osoba, która ze względu na swoje **cechy zewnętrzne lub wewnętrzne**, albo ze względu na **okoliczności**, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu **przezwyciężenia bariery**, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na **zasadzie równości z innymi osobami**.

Kim jest osoba ze szczególnymi potrzebami? (2/2)

- osoby z niepełnosprawnościami (m.in. poruszających się na wózkach lub o kulach, niewidomych, głuchych, z niepełnosprawnościami psychicznymi),
- osoby starsze,
- kobiety w ciąży i osoby z małymi dziećmi (w tym z wózkami dziecięcymi),
- osoby mające trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego),
- osoby o nietypowym wzroście (w tym również dzieci),
- osoby wykluczone cyfrowo,
- osoby z ciężkim lub nieporęcznym bagażem,
- osoby o zróżnicowanych dietach,
- osoby cudzoziemskie.

Jakie „szczególne potrzeby” mają te osoby?

Zasada równości kobiet i mężczyzn

Zasada równości kobiet i mężczyzn – słowniczek Wytycznych równościowych

Zasada równości kobiet i mężczyzn to wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie stanu, w którym **kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i równe obowiązki**. To również stan, w którym kobiety i mężczyźni mają **równy dostęp do korzystania z zasobów (np. środki finansowe, szanse rozwoju)**.

Zasada ta ma gwarantować możliwość **wyboru drogi życiowej bez ograniczeń wynikających ze stereotypów płci**. Jest to również uwzględnianie perspektywy płci w głównym nurcie wszystkich procesów i działań w ramach programów (tj. podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości, ewaluacji, promocji i kontroli programów, w tym także projektów).

Czym nie jest równość kobiet i mężczyzn?

- Równość **nie oznacza zawsze „po równo”**, to nie jest podział 50/50 kobiet i mężczyzn uczestniczących w projektach.

Równy dostęp, równe traktowanie, równe wynagradzanie, szanse i możliwości są stanem docelowym, jednak, aby do tej sytuacji doprowadzić potrzebne jest skierowanie większego wsparcia do płci nieuprzywilejowanej, będącej w gorszej sytuacji.

- Działania wyrównawcze polegają na **preferencyjnym traktowaniu osób z tej grupy, która napotyka na szczególne bariery** i ograniczenia utrudniające równy dostęp do zasobów i dóbr społecznych;

Czy projekt jest otwarty na kobiety?

Czy projekt jest otwarty na mężczyzn?

Analiza potrzeb grupy docelowej – sprawdź, jaka jest sytuacja kobiet i mężczyzn względem problemu, który jest podjęty w projekcie.

We wniosku o dofinansowanie umieść:

- **wnioski z diagnozy**
- **deklarację realizacji działań w projekcie w oparciu o wyniki diagnozy,**
 - **z przywołaniem danych,**
 - **ze wskazaniem źródeł ich pozyskania.**

Pamiętaj!

Wnioskodawca na wezwanie IZ FEP 2021-2027 jest zobowiązany do udostępnienia diagnozy w formie pisemnej.

Ocena zasady równości kobiet i mężczyzn

Ocena zgodności projektów współfinansowanych z EFS+ z zasadą równości kobiet i mężczyzn odbywa się **na podstawie standardu minimum**, który składa się z 5 kryteriów oceny.

Maksymalnie 5 punktów – minimalnie 3 punkty.

Punkty za standard minimum nie sumują się z punktami za kryteria strategiczne!

Nie stosujemy Standardu minimum do oceny projektu, jeżeli w treści wniosku przywołany i uzasadniony został jeden z poniższych **wyjątków**:

- profil działalności (np. statut),
- zamknięta rekrutacja.

Kryterium nr 1 standardu minimum

We wniosku o dofinansowanie projektu zawarte zostały informacje, które potwierdzają **istnienie (albo brak istniejących) barier** równościowych w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.

(0 – 1 pkt)

Kryteria nr 2 i 3 standardu minimum

Wniosek o dofinansowanie projektu **zawiera działania odpowiadające na zidentyfikowane bariery równościowe** w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.

(0 – 1 – 2 pkt)

W przypadku stwierdzenia braku barier równościowych, wniosek o dofinansowanie projektu **zawiera działania zapewniające przestrzeganie zasady** równości kobiet i mężczyzn, tak **aby na żadnym etapie** realizacji projektu **nie wystąpiły bariery równościowe**.

(0 – 1 – 2 pkt)

Kryteria są wobec siebie alternatywne.

Kryterium nr 4 standardu minimum

Wskaźniki realizacji projektu zostały podane w podziale na płeć.
(0 – 1 pkt)

Definiowanie wskaźników i planowanych do osiągnięcia rezultatów, co do zasady, powinno być powiązane z całością założeń projektu: rodzajem grupy docelowej, której zostanie udzielone wsparcie (w tym kobietom i mężczyznom), stwierdzonymi problemami i barierami, z jakimi grupa ta ma do czynienia i rodzajem planowanego wsparcia.

Proporcja wskaźników w podziale na płeć, wskazana we wniosku o dofinansowanie projektu na podstawie zdiagnozowanego problemu danej grupy docelowej powinna, co do zasady, być **utrzymana przez cały okres realizacji projektu**. Dzięki temu projekt ma szansę realnie wpłynąć na zmianę nierówności płci po zakończeniu realizacji projektu.

Kryterium nr 5 standardu minimum

We wniosku o dofinansowanie projektu wskazano, jakie działania zostaną podjęte w celu zapewnienia **równościowego zarządzania projektem**.

(0 – 1 pkt)

Sama deklaracja to za mało.

Uwaga:

Równościowe zarządzanie projektem nie oznacza zatrudnienia równej liczby kobiet i mężczyzn.

Regulamin wyboru projektu: przykładowe formy działań, które mogą być realizowane w projekcie

- wsparcie z zakresu pracy w zespołach wielopokoleniowych i przeciwdziałania dyskryminacji w szczególności ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną dla kadry zarządzającej i pracowników;
- adaptacja miejsc pracy do potrzeb różnych grup pracowników, w szczególności kobiet, osób starszych, osób z problemami zdrowotnymi, osób z niepełnosprawnościami;
- wdrożenie elastycznych form i czasu pracy;

**Zasada zrównoważonego rozwoju,
w tym zasada DNSH**

Zasada zrównoważonego rozwoju oraz zasada DNSH – nie czyń poważnych szkód – ang. „do no significant harm”

Art. 5. Konstytucji RP Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zasada zrównoważonego rozwoju to szersze podejście, które uwzględnia aspekty **środowiskowe, gospodarcze i społeczne**. DNSH stanowi zawężenie zasady zrównoważonego rozwoju, koncentrując się na aspekcie **środowiskowym**.

Cel zasady zrównoważonego rozwoju to zapewnienie równowagi

Jak rozumieć zasadę DNSH?

Zasada DNSH – ang. „do no significant harm” („**nie czynić poważnych szkód**”) promuje i wspiera inwestycje **zrównoważone środowiskowo**, które w miarę możliwości wnoszą istotny wkład w osiągnięcie dobrego stanu środowiska zdefiniowanego przez **6 celów środowiskowych**.

w medycynie i środowisku...

First

Do No Harm

DNSH – cele środowiskowe

Inwestycje w osiągnięcie dobrego stanu środowiska zdefiniowane przez 6 celów:

1. łagodzenie zmian klimatu;
2. adaptacja do zmian klimatu;
3. zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich;
4. gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling;
5. zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody lub ziemi;
6. ochrona i odtwarzanie bioróżnorodności i ekosystemów.

DNSH – analiza spełniania zasady

Uchwała Nr 1039/398/22

Zarządu Województwa Pomorskiego

z dnia 25 października 2022 roku

w sprawie przyjęcia

„Analizy spełniania zasady DNSH

dla projektu programu

Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027”

Zasada zrównoważonego rozwoju i DNSH a uwarunkowania realizacji wsparcia (1/2)

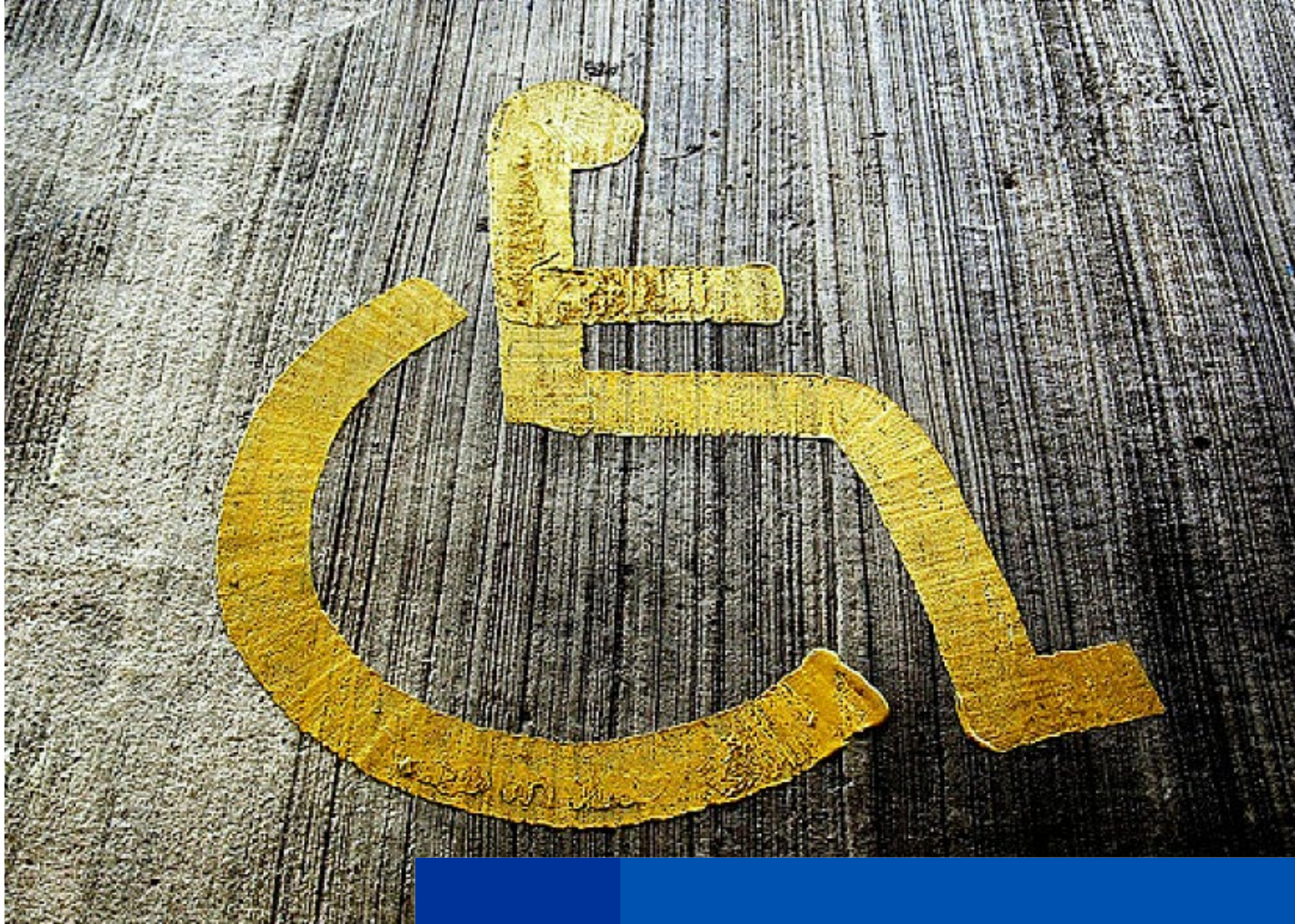
Wspieranie procesów dostosowania organizacji pracy do potrzeb pracodawców i ich pracowników, a także do nowych wyzwań rozwojowych i cywilizacyjnych, w tym związanych z **obszarem zielonej gospodarki** oraz **gospodarki o obiegu zamkniętym** (Regulamin wyboru projektów 2.1. Typ projektu)

Zielona gospodarka to gospodarka, w której polityka środowiskowa, gospodarcza i innowacje zapewniają społeczeństwu **efektywne wykorzystanie zasobów** w procesach produkcji i konsumpcji, co przyczynia się do wzrostu dobrobytu i zapewnia ochronę systemów naturalnych.

Zasada zrównoważonego rozwoju i DNSH a uwarunkowania realizacji wsparcia (2/2)

Gospodarka o obiegu zamkniętym to model produkcji i konsumpcji, który polega na dzieleniu się, pożyczaniu, ponownym użyciu, naprawie, odnawianiu i recyklingu istniejących materiałów i produktów tak długo, jak to możliwe. W ten sposób wydłuża się cykl życia produktów.

W praktyce oznacza to **ograniczenie odpadów do minimum**. Kiedy cykl życia produktu dobiega końca, surowce i odpady, które z niego pochodzą, powinny zostać w gospodarce, dzięki recyklingowi. Można je z powodzeniem wykorzystać ponownie, tworząc w ten sposób dodatkową wartość.

Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych

Niepełnosprawność przez pryzmat bariery środowiskowej

- Celem konwencji jest popieranie, korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności.
- Do osób niepełnosprawnych zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, **w oddziaływaniu z różnymi barierami**, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

Prawo do pracy osób z niepełnosprawnościami - na miarę możliwości a nie ich przekraczania

- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.).
zapewnia prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2.). Ustawa zasadnicza nakłada też **obowiązek pomocy osobom z niepełnosprawnościami** w zabezpieczeniu egzystencji, **przysposobieniu do pracy** oraz komunikacji społecznej (art. 69).
- Zasada 17 Europejskiego filaru praw socjalnych podkreśla, że osoby z niepełnosprawnościami mają prawo do otrzymania wsparcia dochodu, które zapewnia godne życie, do usług, które pozwolą im **uczestniczyć w rynku pracy i w życiu społecznym, a także do środowiska pracy dostosowanego do ich potrzeb.**

Bariery

Bariery – wynikają z postaw ludzkich i środowiskowych, utrudniają osobom z dysfunkcjami pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi osobami.

Konwencja opiera się na zasadach ...

- poszanowanie przyrodzonej godności, autonomii osoby, w tym **swobody dokonywania wyborów, a także poszanowanie niezależności osoby**
- niedyskryminacja,
- pełny i skuteczny udział w społeczeństwie i integracja społeczna,
- poszanowanie odmienności i akceptacja osób niepełnosprawnych, będących częścią ludzkiej różnorodności oraz ludzkości,
- równość szans,
- dostępność,
- równość mężczyzn i kobiet,
- poszanowanie rozwijających się zdolności niepełnosprawnych dzieci oraz poszanowanie prawa dzieci niepełnosprawnych do zachowania tożsamości.

Prawa realizowane w obszarze objętym wsparciem – artykuły KPON wskazane w Regulaminie wyboru projektów

- 5 Równość i niedyskryminacja
- 6 Niepełnosprawne kobiety
- 27 Praca i zatrudnienie

Artykuł 5 Równość i niedyskryminacja

- 1. Państwa Strony uznają, że wszyscy ludzie **są równi wobec prawa i są uprawnieni, bez jakiejkolwiek dyskryminacji, do jednakowej ochrony prawnej i jednakowych korzyści wynikających z prawa.**
- 2. Państwa Strony zakażą jakiejkolwiek dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność i zagwarantują osobom niepełnosprawnym jednakową dla wszystkich i skuteczną ochronę przed dyskryminacją z jakichkolwiek względów.
- 3. W celu popierania równości i likwidacji dyskryminacji, Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie kroki celem zapewnienia racjonalnych usprawnień.
- 4. Za dyskryminację w rozumieniu niniejszej konwencji nie będą uważane szczególne środki, które są niezbędne celem przyśpieszenia osiągnięcia lub zagwarantowania faktycznej równości osób niepełnosprawnych.

Artykuł 6 – Niepełnosprawne kobiety

- Państwa Strony uznają, że niepełnosprawne kobiety i dziewczęta są narażone na wieloaspektową dyskryminację i, w związku z tym, podejmą środki w celu zapewnienia pełnego i równego korzystania przez nie ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności.
- Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie środki, aby zapewnić **pełen rozwój, awans i wzmocnienie pozycji kobiet**, w celu zagwarantowania im możliwości wykonywania i korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności ustanowionych w niniejszej konwencji.

Art. 8 – Podnoszenie świadomości

Konwencja zobowiązuje podjąć natychmiastowe, skuteczne i odpowiednie działania w celu:

- **podniesienia świadomości społeczeństwa**, w tym na poziomie rodziny, w sprawach dotyczących osób niepełnosprawnych, a także działania na rzecz wzmocnienia poszanowania praw i godności osób niepełnosprawnych,
- **zwalczania stereotypów, uprzedzeń i szkodliwych praktyk** wobec osób niepełnosprawnych, w tym związanych z płcią i wiekiem, we wszystkich dziedzinach życia,
- **promowania wiedzy o** zdolnościach i wkładzie osób niepełnosprawnych

Artykuł 8 – Podnoszenie świadomości (cd.)

2. Do działań podejmowanych w tym celu należy:

(a) inicjowanie i prowadzenie skutecznych kampanii nastawionych na podnoszenie poziomu świadomości społecznej, aby:

I) rozwijać wrażliwość na prawa osób niepełnosprawnych,

II) popierać pozytywne postrzeganie i większą świadomość społeczną dotyczącą osób niepełnosprawnych,

III) **popierać uznawanie umiejętności, zasług i zdolności osób niepełnosprawnych oraz ich wkładu w miejscu pracy i na rynku pracy,**

Artykuł 19 KPON

– **Niezależne życie i włączenie w społeczeństwo**

Państwa Strony konwencji uznają
równe prawo wszystkich osób niepełnosprawnych
do życia w społeczeństwie,
wraz z prawem dokonywania wyborów,
na równi z innymi osobami,
oraz podejmą skuteczne i odpowiednie środki
w celu ułatwienia pełnego korzystania
przez osoby niepełnosprawne z tego prawa
oraz ich pełnego włączenia i udziału w społeczeństwie.

Art. 27 Praca i zatrudnienie

1. Państwa Strony uznają prawo osób niepełnosprawnych do pracy, na zasadzie równości z innymi osobami; obejmuje to prawo do możliwości zarabiania na życie poprzez pracę swobodnie wybraną lub przyjętą na rynku pracy oraz **w otwartym, integracyjnym i dostępnym dla osób niepełnosprawnych środowisku pracy.**

Ocena kryterium

– Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych

Ocenie podlega zgodność projektu z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., tj.:

- **czy zapisy wniosku** o dofinansowanie dotyczące zakresu i sposobu realizacji projektu oraz wnioskodawcy **nie stoją w sprzeczności z wymogami KPON?**
- w przypadku, gdy we wniosku o dofinansowanie stwierdzono neutralny charakter wymogów KPON względem zakresu i sposobu realizacji projektu oraz wnioskodawcy: czy neutralny charakter wymogów został zidentyfikowany prawidłowo?

Kryterium uważa się za spełnione, jeśli projekt spełnił wszystkie powyższe warunki (o ile dotyczą).

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej

Znaczenie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

Karta praw podstawowych UE to zbiór najważniejszych praw człowieka i wolności obywatelskich ujęty w rozdziałach:

- Godność,
- Wolność,
- Równość,
- Prawa obywatelskie,
- Solidarność,
- Wymiar sprawiedliwości.

**W programie FEP 21-27 Karta praw podstawowych UE jest przestrzegana w całości,
a w ramach naboru 5.6 Adaptacyjność pracowników i pracodawców w szczególności artykuły ...**

- 21 Niedyskryminacja;
- 23 Równość kobiet i mężczyzn;
- 26 Integracja osób niepełnosprawnych;
- 31 Należyte i sprawiedliwe warunki pracy;
- 35 Ochrona zdrowia;
- 36 Dostęp do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.

Artykuł 23 Równość kobiet i mężczyzn

Należy zapewnić równość kobiet i mężczyzn **we wszystkich dziedzinach, w tym w zakresie zatrudnienia, pracy i wynagrodzenia**. Zasada równości nie stanowi przeszkody w utrzymywaniu lub przyjmowaniu środków zapewniających specyficzne korzyści dla osób płci niedostatecznie reprezentowanej.

Gwarancja należytych i sprawiedliwych warunków pracy (Art. 31 KPP)

Każdy pracownik ma prawo **do**
warunków pracy szanujących jego
zdrowie, bezpieczeństwo i godność.

Artykuł 37 – Ochrona środowiska

- Wysoki poziom ochrony środowiska i poprawa jego jakości muszą być zintegrowane z politykami Unii i zapewnione zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Ocena kryterium – Karta Praw Podstawowych UE

Ocenie podlega zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, tj.:

1. **czy zapisy wniosku** o dofinansowanie dotyczące zakresu oraz sposobu realizacji projektu **nie stoją w sprzeczności z wymogami KPP?**
2. w przypadku, gdy we wniosku o dofinansowanie stwierdzono neutralny charakter wymogów Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej względem zakresu i sposobu realizacji projektu: czy neutralny charakter wymogów został zidentyfikowany prawidłowo?

Narzędzia pomagające zapewnić poszanowanie zapisów Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu projektów finansowanych z UE

Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

W Załączniku nr III do wytycznych znajduje się tzw. „**lista kontrolna** dotycząca praw podstawowych” – praktyczne narzędzie, które może być stosowane przy przygotowaniu projektu.

Stosowanie Karty Praw Podstawowych w toku wdrażania projektów finansowanych z funduszy UE, Przewodnik i praktyczne wskazówki dla organów krajowych wydany przez Rzecznika Praw Obywatelskich

Procedura składania zgłoszeń o podejrzeniu niezgodności z KPP lub KPON do instytucji wdrażających programy UE (1/3)

W przypadku projektów realizowanych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu o dofinansowaniu projektu podjętej przez IZ podejrzenia o niezgodności z KPP lub KPON projektu (operacji) lub działań **beneficjenta** związanych z realizacją projektów zgłaszane są do **IZ**

Podejrzenia o niezgodności z KPP lub z KPON projektu (operacji) realizowanych przez IZ lub działań IZ związanych z wdrażaniem programu zgłaszane są do **Rzecznika Funduszy Europejskich**.

Procedura składania zgłoszeń o podejrzeniu niezgodności z KPP lub KPON do instytucji wdrażających programy UE (2/3)

„W procesie składania zgłoszenia o podejrzeniu niezgodności z KPP lub KPON do odpowiedniego podmiotu istnieje konieczność wykazania **interesu faktycznego** (tj. musi istnieć podstawa faktyczna dla danej osoby/instytucji do złożenia takiego zgłoszenia – np. konieczność zrealizowania swojego uprawnienia lub obowiązku).

W przypadku KPON umożliwia się zgłoszenia **tylko osobom z niepełnosprawnością lub ich przedstawicielowi ustawowemu** (np. w przypadku osób niepełnoletnich lub ubezwłasnowolnionych).

Procedura składania zgłoszeń o podejrzeniu niezgodności z KPP lub KPON do instytucji wdrażających programy UE (3/3)

Każdy – w tym również organizacje pozarządowe działające na rzecz dostępności lub równego traktowania – będzie mógł poinformować dany podmiot (beneficjenta lub instytucję uczestniczącą we wdrażaniu funduszy europejskich) o zauważonych **problemach, nieprawidłowościach czy błędach** związanych ze stosowaniem zapisów KPP lub KPON.

Procedura zgłoszenia niezgodności z KPP lub KPON realizacją praw zawartych w KPP

Artykuł 41 – Prawo do dobrej administracji.

Każdy ma prawo do bezstronnego i sprawiedliwego rozpatrzenia swojej sprawy w rozsądnym terminie przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii.

Artykuł 47 – Prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu.

Każdy, kogo prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule.

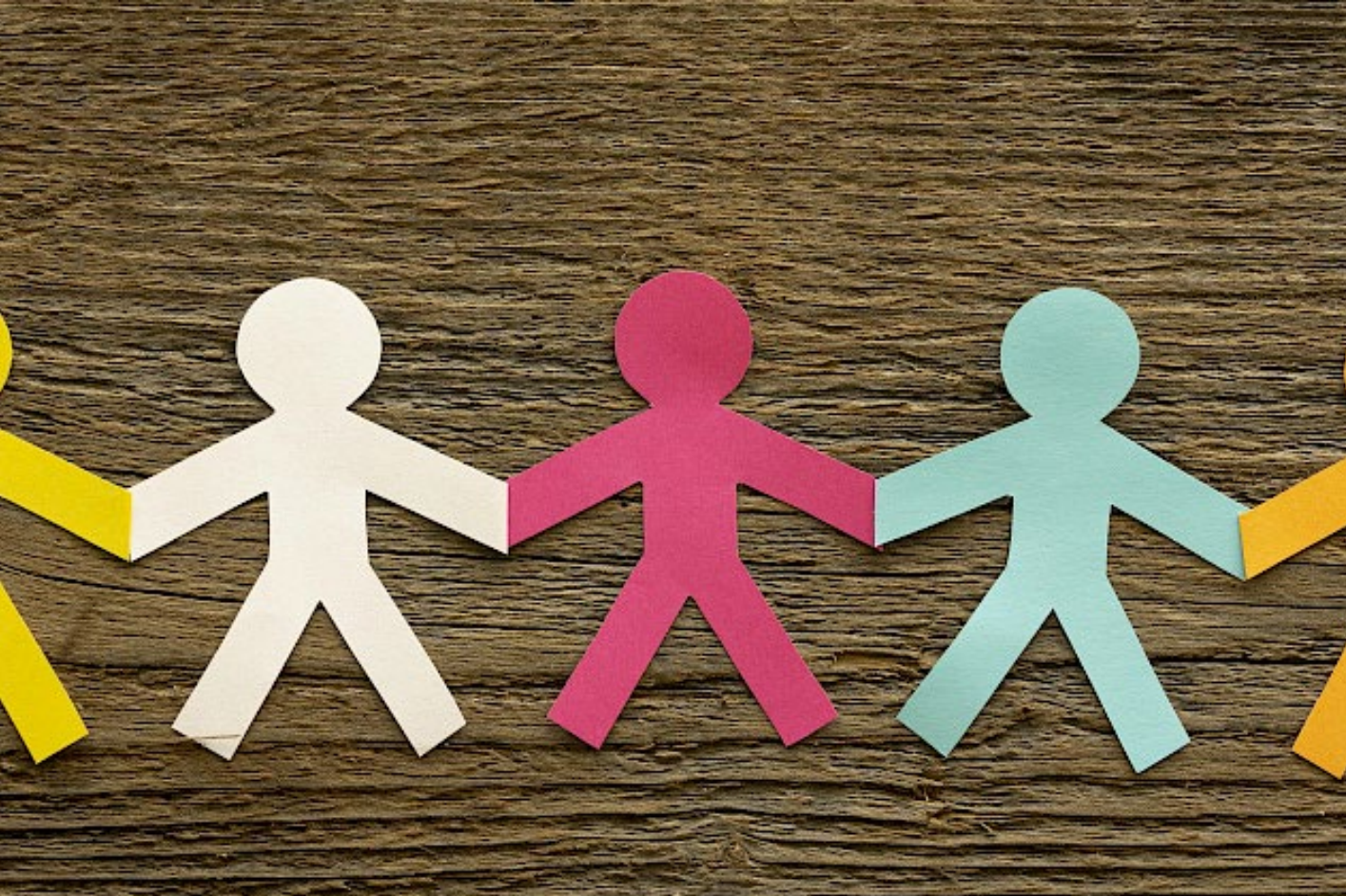
Obowiązki związane z przestrzeganiem KPP/KPON skierowane do beneficjentów zaangażowanych we wdrażanie programu.

Beneficjenci powinni przewidzieć **sposoby informowania uczestników projektów/ostatecznych odbiorców o możliwości zgłaszania podejrzenia o niezgodności**

- **projektów (operacji) lub**
- **działań beneficjenta**

z KPP/KPON do Instytucji Zarządzającej.

Przykładowe miejsca, w których można zamieścić takie informacje to m.in. strona internetowa projektu, regulamin rekrutacji lub formularz rekrutacyjny do projektu”

Fundusze Europejskie

Dziękuję za uwagę

Fundusze Europejskie
dla Pomorza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO